

การบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธศาสนากับปรัชญากุญแจ เก้าดอกของสถาบัน พลังจิต ธรรมะ จักรवाल

Integration of Human behavior according to Carita in Buddhism and Nine
keys philosophy by palangjit dhamma jakrawan institute

ชนภา ปุณณันท์¹
Chonnapha Punnanan

Received: April 4, 2020

Revised: June 25, 2020

Accepted: July 12, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธศาสนากับปรัชญากุญแจเก้าดอกของสถาบันพลังจิตธรรมะจักรवाल และนำเสนอแนวทางในการพัฒนาตนของบุคคลผ่านปรัชญากุญแจเก้าดอกของสถาบันพลังจิตธรรมะจักรवाल ผลการศึกษา พบว่า การบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธศาสนากับปรัชญากุญแจเก้าดอกของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรवाल สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตเจริญปัญญาอีกรูปแบบหนึ่งเพื่อให้ปัจเจกบุคคลสามารถสำรวจตน แก่ไข และพัฒนาตนเอง เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วบุคคลสามารถมีจิตอยู่ในตัวได้มากกว่าหนึ่งจิต แต่ขึ้นอยู่กับว่าจิตใดที่จะเด่นออกมา ด้วยเหตุนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเพิ่มการสังเกตพฤติกรรมและเข้าใจจิตตนเองเพื่อเป็นฐานคิดในการวิเคราะห์ในการใช้ปรัชญา การปรับจิตต้องเริ่มจากการควบคุมโดยผู้ที่มีความรู้และต้องมีความเหมาะสมที่เมาะสม เช่น วิทยากรที่มีความรู้ เพราะจะช่วยแนะนำแนวทางอย่างถูกต้องและผู้ฝึกจะได้ฝึกอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและปรับพฤติกรรมภายในและควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่จะแสดงออกมาภายนอก จนทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคม

คำสำคัญ: การบูรณาการ, พฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิต, ปรัชญากุญแจเก้าดอก

Abstract

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา; Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University

Corresponding Author, e-mail: cherryandrew@gmail.com, Tel. 062-5089727

The purpose of this academic article was to study the Integration of human behavior according to Carita in Buddhism and Nine keys philosophy by palangjit dhamma jakrawan institute and present the guidelines for self-development to learning person through philosophy of palangjit dhamma jakrawan institute. The study was found that, the integration of Human behavior according to Carita in Buddhism and Nine keys philosophy of palangjit dhamma jakrawan institute can be used as another way to develop mental and intellectual development so that individuals can explore, correct, and develop themselves When considered in general a person can have more than oneself in their body. But depending on which ones will stand out for this reason, it is necessary to increase observation and self-understanding in order to be the basic for analytical thinking. Adjustment must begin with control only by knowledgeable people and must have a suitable environment, such as a knowledgeable speaker. It will help guide the trainers to follow the guidelines correctly and the trainers will train systematically to ensure continuity and result in changes and adjusting internal behavior and controlling unwanted behavior outside until resulting in work efficiency and Livelihood in society.

Keywords: Integration, Human behavior according to Carita, Nine keys philosophy

บทนำ

พฤติกรรมมนุษย์ หมายถึง ช่วงพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมา โดยได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมที่มีผลต่อทัศนคติ อารมณ์ คุณค่าและจริยธรรม พฤติกรรมโดยทั่วไปเป็นสิ่งที่ไม่มี ความหมาย แต่พฤติกรรมมนุษย์จะมีความหมายต่อเมื่อบุคคลได้แสดงออกมาเมื่อมีสิ่งเร้าเข้ามาและ บุคคลตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้น ๆ ด้วยลักษณะที่แตกต่างไปในแต่ละบุคคล ซึ่งพฤติกรรมสามารถแบ่ง ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมภายในหรือความในใจ (Cover Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ ปัจเจกบุคคลจะรู้ด้วยจิตใต้สำนึกของตนเอง เช่น การรับรู้ การเข้าใจ ความคิด อารมณ์โกรธ และ การตัดสินใจ พฤติกรรมสิ่งเร้าภายนอก ได้แก่ สิ่งกระตุ้นต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่สามารถ สัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง 5 คือ หู ตา คอ จมูก กลิ่นคือพฤติกรรมทั้งสองรูปแบบมีความสัมพันธ์ซึ่ง กันและกันอย่างปฏิเสธไม่ได้ (อลิสสา ผลาผล, 2558)

จริตเป็นหลักธรรมหมวดหนึ่งที่มีองค์ประกอบพื้นฐานในการปฏิบัติธรรมใน พระพุทธศาสนา แต่ละบุคคลย่อมมีจริตพฤติกรรมเฉพาะที่ต่างกันไปกล่าวคือ 1) ราคจริต คือ ผู้ มีความประพฤตินักไปทางรักสวยรักงาม 2) โทสจริต คือ ผู้มีความประพฤตินักไปทางใจร้อน หงุดหงิด โกรธง่าย 3) โมหจริต คือ ผู้มีความประพฤตินักไปทางเขลา ง่วง ๆ ซึม ๆ งมงาย 4) สัทธา จริตคือ ผู้มีความประพฤตินักไปทางมีจิตซาบซึ้ง ชื่นบาน น้อมใจเลื่อมใส โดยง่าย 5) พุทธิจริตหรือ

ญาณจริต คือ ผู้มีความประพฤติหนักไปทางใช้ความคิดพิจารณา 6) วิตกจริต คือ ผู้มีความประพฤติหนักไปทางนึกคิดจับจด ฟุ้งซ่าน สาเหตุของการมีจริตมาจากความเคยชินในอดีตหรือจากกรรมที่เคยทำไว้ในอดีต (พระจินดา ฉนทธมโม, 2558) สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและซับซ้อนมากขึ้น และรากเหง้าของวัฒนธรรมได้ถูกทำลายหายจนส่งผลให้เกิดปัญหาในสังคม ในส่วนของพฤติกรรม ผู้คนก็พบว่ามีการเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานที่เคยยึดถือปฏิบัติ สาเหตุหนึ่งคงเป็นเพราะผู้คนคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม วิกฤตสังคมที่เกิดจากมนุษย์ส่วนใหญ่เกิดจากการขาดจิตสำนึก ขาดจริยธรรม จึงมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น ทำให้สังคมเกิดปัญหา การเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วโดยมีเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ทำให้สังคมต้องมีการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น หนึ่งในนั้น คือ ปัญหาด้านศีลธรรมที่นำไปประพฤติดังปฏิบัติได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร จึงส่งผลทำให้เป็นปัญหาด้านพฤติกรรมตามมา การประพฤติทางกาย วาจา และจิตใจ ทำให้เกิดเป็นปัญหาของสังคม (พระครูใบฎีกาสุนทร โสภโณ และคณะ, 2560)

มนุษย์ไม่ได้มีลักษณะนิสัยเพียงอย่างเดียว หากบุคคลรู้สึกว่าคุณเองมีปัญหาหรือเกิดความเครียดจากพฤติกรรมดังกล่าวไม่ว่าจะลักษณะใดที่ส่งผลต่อคนรอบข้างเช่น ติดเที่ยวกลางคืนไม่มีเวลาพักผ่อนทำให้ส่งผลกระทบต่อการเรียน (หัตถิน แก้ววิจิต, 2559) ทำให้มนุษย์ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาตนเองในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล โดยการปรับพฤติกรรมใหม่ของคุณให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้นั้นคือการพัฒนาตนทางด้านจิตใจ ร่างกาย สังคม สติปัญญา เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมของโลกในปัจจุบัน (ราตรี พัฒนรังสรรค์, 2554) ดังนั้นการพัฒนาสังคมที่สำคัญนั้นจึงต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาพฤติกรรมตนเองเป็นอันดับแรกหรือในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า จริต 6 ประเภท นอกจากการพัฒนาความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพสาขาต่าง ๆ แล้วสิ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่ากันคือ การพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์หรือเรียกอีกนัยหนึ่งคือการพัฒนาจิตใจให้แข็งแรง สังคมจะพัฒนาสู่ความเจริญก้าวหน้าได้ต้องพัฒนาควบคู่กันไปไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุและจิตใจ การพัฒนาพฤติกรรมนั้นจำเป็นต้องรู้พฤติกรรมที่แสดงออกมา

ปรัชญาคุณแจ้แก้แค้นของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาล เป็นแนวทางการปฏิบัติแบบศีลฆราวาส มีกระบวนการ และวิธีการ ในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาจิตและเจริญปัญญา ผ่านการใช้ปรัชญา ผู้ที่อยากที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองต้องทำควบคู่ทั้ง 2 อย่างคือ จิตและกาย เพราะมีความสัมพันธ์กันและเชื่อมโยงกัน ปรัชญาคุณแจ้แก้แค้นสามารถนำมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้สามารถเกิดการเรียนรู้ แก้ไข พัฒนาตนเอง ไม่ให้เป็นภาระของสังคม มนุษย์ทุกคนมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็น อุปนิสัยส่วนตัว พื้นฐานทางครอบครัว พื้นฐานสังคม พื้นฐานทางเศรษฐกิจ พื้นฐานทางวัฒนธรรม

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์การบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจริตในพระพุทธศาสนากับปรัชญาคุณแจ้แก้แค้นของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาล เพื่อนำเสนอแนวทางให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบ สามารถเข้าใจตนเอง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ปลอดภัยทั้งร่างกายและจิตใจในสังคมโดยรวม

พฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธศาสนา

พฤติกรรมในพระพุทธศาสนาแสดงออกตามลักษณะจิต ตามคัมภีร์วิสุทธิมรรค ได้แบ่งประเภทพฤติกรรมของมนุษย์ตามลักษณะจิตเป็น 6 ลักษณะ ที่มีความแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้ (ชานาญ วรรัตมีเดือน, 2562)

1) พฤติกรรมราคะจิต จุดเด่นคือ มีความประณีต, ข้างสังเกต, เก็บข้อมูลเก่ง, วาจาไพเราะ, เก่งในการประสานงาน จุดอ่อนคือ ไม่มีสมาธิ ไม่มีเป้าหมายในชีวิต ไม่มีความเป็นผู้นำ ชี้แจงใจคน ขาดหลักการ มุ่งแต่บำเรอผัสสะทั้ง 5

2) พฤติกรรมโทสะจิต จุดเด่นคือ อุทิศตนในการทำงาน ระเบียบวินัยสูง วิเคราะห์เก่ง มีความจริงใจ ไม่โลภ จุดอ่อนคือ จิตขุ่นมัว ร้อนรุ่ม ไม่มีความเมตตา ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ มีลักษณะพฤติกรรมหนักไปทางค่อนข้างใจร้อน หงุดหงิด โกรธง่าย ตัดสินใจกระทำการใด ๆ ว่างามรวดเร็ว พุดตรงไปตรงมา ชอบชี้ถูกชี้ผิด คาดหวังโลกจะเป็นดังที่ตนปรารถนา

3) พฤติกรรมโมหะจิต จุดเด่นคือ นุ่มนวลอ่อนโยน ยิ้มง่าย ไม่ค่อยโกรธใคร ไม่ฟุ้งซ่าน เข้าใจง่าย ไม่ค่อยทุกข์หรือเครียด ไม่ทำร้ายใคร ทำงานเก่งโดยเฉพาะงานประจำ จุดอ่อนคือ ดวงตาดูเศร้า ไม่มีความมั่นใจ มองตัวเองต่ำกว่าความจริง หมกมุ่นแต่เรื่องตนเอง ไม่จัดระบบความคิดไม่มีความเป็นผู้นำ ขึ้น้อยใจ

4) พฤติกรรมสัทธาจิต จุดเด่นคือ มีลักษณะความเป็นผู้นำ เชื่อมั่นในตนเอง มีความมุ่งมั่นสูง ยึดมั่นแรงกล้าในบุคคล มีความเชื่อและความศรัทธาสูง เป็นคนจริงจัง พุดมีหลักการ รู้จักการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคมเพื่อสภาพที่ดีกว่าเดิม จุดอ่อนคือ หูเบา ความเชื่ออยู่เหนือเหตุผล ถูกหลอกลวงง่ายเพราะศรัทธา ไม่ยอมรับความคิดที่ต่าง ไม่ประนีประนอม มองโลกในแง่ลบคิดว่าตนเองเก่ง ไม่ค่อยมีมนุษยสัมพันธ์ต่อคนรอบข้าง

5) พฤติกรรมพุทธิจิต จุดเด่นคือ ชอบค้นคว้าแสวงหาความรู้ เป็นคนมีปัญญาฉลาดใช้ความคิดประกอบด้วยปัญญาและเหตุผล จิตอยู่ในปัจจุบัน พัฒนาปรับปรุงตนเองเสมอ จุดอ่อนคือ เอาตัวไม่รอดเมื่อเจอพลังด้านลบ ไม่มีความสามารถดึงดูดให้คนคล้อยตาม

6) พฤติกรรมวิตกจิต จุดเด่นคือ ละเอียดรอบคอบ เจาะลึกในรายละเอียด พุดเก่ง จูงใจคนได้ จุดอ่อนคือ จุดยืนกลับไปกลับมา เอาเปรียบผู้อื่น เห็นแต่ปัญหาแต่หาทางแก้ไขไม่ได้ เปลี่ยนแปลงความคิดตลอดเวลา มักตัดสินใจพลาด

กล่าวโดยสรุปคือ จิตทั้ง 6 ประการต่างมีจุดเด่นและจุดอ่อนภายในซึ่งอยู่ที่ว่าในสถานการณ์ใดจะเปิดเผย แอบแฝง ปกปิด ซ่อนเร้น จิตนั้น ๆ ซึ่งจิตที่เป็นจุดเด่นสามารถพัฒนาต่อไปให้เกิดประสิทธิผลและศักยภาพสูงสุดในตนเอง ขณะที่จิตที่เป็นจุดอ่อนจะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แก้ไขและพัฒนา เพื่อเพิ่มศักยภาพและความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล

ปรัชญากุญแจแก้ดอก

หลักปรัชญากุญแจแก้ดอก เป็นแนวทางการพัฒนาตนเองในรูปแบบของฆราวาส ซึ่งเป็นปรัชญาเฉพาะของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาล โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ เป็นปรัชญาที่ใช้ในการอบรมพัฒนาจิตเจริญปัญญา ซึ่งที่ผ่านมาพบว่า มีการนำปรัชญาไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันและพัฒนาตนเองให้เข้มแข็ง จนเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบไปด้วย (สถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาล, 2558)

1) กุญแจแห่งความเพียร (The key of perseverance) คือ การมีความอดทนเป็นที่ตั้ง จุดกำเนิดของกุญแจดอกที่ 1 เกิดจากการที่มนุษย์ขาดความอดทนในงาน ในตน ขาดประสิทธิภาพของงาน และขาดการควบคุมตนเอง จนเกิดผลกระทบต่อส่วนรวม ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาต่อตนเองและผู้อื่น ดังนั้นเมื่อ มนุษย์ขาดความอดทน จึงเป็นผู้ที่ขาดสติ และเกิดการสูญเสียได้

2) กุญแจแห่งปัญญา (The key of intellectual) คือ การมีสติและปัญญาเป็นที่ตั้ง จุดกำเนิดของกุญแจดอกที่ 2 เกิดจากการที่มนุษย์ถ้าพึงปฏิบัติได้ในขั้นตอนแรก ก็จะสามารถมีปัญญาในการคิดหาทางออกในการแก้ไขปัญหาก็ได้ แต่ถ้าขาดสติซึ่งกุญแจดอกที่ 1 กุญแจดอกที่ 2 จะเกิดขึ้นไม่ได้ เนื่องจากเมื่อขาดความอดทน หมายถึง การขาดสติ จึงไม่สามารถมาใช้กุญแจดอกที่ 2 ให้เกิดผลได้

3) กุญแจแห่งการสำรวจตน (The key of self-exploration) คือ การรู้จักวิเคราะห์และสำรวจตนเองเป็นที่ตั้ง จุดกำเนิดของกุญแจดอกที่ 3 เป็นผลต่อเนื่องจากการที่มนุษย์เมื่อมีปัญหา มีสติ จะรู้จักการวิเคราะห์และสำรวจจุดบกพร่องในตน และหาทางแก้ไขปัญหาดตนเองอย่างมีสติ ดังนั้นเมื่อขาดสติจากกุญแจดอก ที่ 3 จึงไม่สามารถใช้กุญแจดอกที่ 3 ได้ เพราะเมื่อขาดปัญญา การสำรวจตนจะพึงกระทำมิได้

4) กุญแจในการสื่อสารและทักษะทางปัญญา (The key of communication and intellectual skills) คือ มีทักษะการสื่อสารที่ดีเป็นที่ตั้ง จุดกำเนิดของกุญแจดอกที่ 4 เป็นผลต่อเนื่องจากการสำรวจตน เมื่อวิเคราะห์ตนได้แล้ว จึงเป็นการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ผ่านวาจา สร้างมิตรผ่านการสื่อสาร รู้จักสำรวจในวาจา ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่น คิดก่อนที่จะพูดหรือสื่อสารออกไป ดังนั้นเมื่อไม่สามารถสำรวจตนจากกุญแจดอกที่ 3 ได้ จะไม่สามารถสร้างมิตรจากคำพูดได้เลย เพราะคำพูดเป็นนายที่สร้างมิตร หรือสร้างศัตรูได้ในเวลาเดียวกัน และทักษะทางปัญญาก็คือ ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) เพราะเมื่อสามารถจัดการกับสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบและรู้สาเหตุแห่งปัญหาจะสามารถแก้ไขปัญหาก็ได้ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของกุญแจดอกที่ 5

5) กุญแจแห่งการแก้ไขปัญหา (The key of problem solving) คือ สามารถแก้ปัญหาก่อนเกิดเหตุ และทำงานเป็นทีมได้ จุดกำเนิดของกุญแจดอกที่ 5 เป็นผลต่อเนื่องจากการใช้วาจาเป็นมิตร และการใช้สติให้เกิดผล กล่าวคือ เมื่อมีสติจะเกิดการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาได้ เพราะความนิ่ง ความสงบจากการใช้กุญแจดอกที่ 2 และเมื่อผ่านกุญแจดอกที่ 4 คือวาจาเป็นมิตร จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

6) กุญแจแห่งการคิดบวกและการให้อภัย (The key of Positive Thinking and Forgiveness) คือ การคิดบวกและมีความเมตตาธรรมเป็นที่ตั้ง จุดกำเนิดของกุญแจ ดอกที่ 6 เป็นผลต่อเนื่องมาจากกุญแจดอกที่ 5 คือ การคิดบวกต่อเพื่อนมนุษย์ และรู้จักเมตตาผู้อื่น ให้อภัยผู้อื่น เพราะในสังคมการมีเรื่องกระทบกันเป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่เมื่อคิดบวกและมีเมตตาซึ่งกันและกัน จะไม่เกิดศัตรู และจะเกิดความรักสีขาว คือ ความจริงใจซึ่งกันและกัน

7) กุญแจแห่งภาวะผู้นำ (The key of leadership) คือ การมีความคิดสร้างสรรค์ การสร้างตนให้แข็งแรงและช่วยเหลือผู้อื่นได้ จุดกำเนิดของ กุญแจดอกที่ 7 เป็นผลต่อเนื่องมาจาก กุญแจดอกที่ 1-6 เมื่อมนุษย์มีการพัฒนายกระดับจิตใจขึ้นมาในระดับหนึ่งจะเกิดความแข็งแรงในตน หรือที่เรียกว่า “พลังจิตเชิงบวก” เมื่อมีพลังจึงถ่ายโอนพลัง ดังกล่าวให้ผู้อื่นเช่น การให้ความรู้ในสิ่ง ที่ผู้อื่นไม่รู้ การช่วยเหลือในงานที่ผู้อื่นทำไม่ได้ให้ทำได้ กุญแจดอกนี้เรียกว่า “กุญแจแห่งภาวะผู้นำ” (Keys of leadership) เมื่อตนเองแข็งแรง จึงรู้จักถ่ายโอนความแข็งแรงให้ผู้อื่นได้

8) กุญแจแห่งการยอมรับความหลากหลาย (The key of accepting diversity) คือ การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายเป็นที่ตั้ง จุดกำเนิดของกุญแจดอกที่ 8 เกิดขึ้นจาก กุญแจดอกที่ 7 คือ “กุญแจแห่งภาวะผู้นำ” เมื่อเป็นผู้นำสิ่งสำคัญคือ จะพบเจอมนุษย์ที่แตกต่าง หลากหลายทั้งเพศ ศักยภาพ เชื้อชาติ วัฒนธรรม ดังนั้นภาวะผู้นำ คือ ต้องยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ให้มองที่จุดเด่นเพื่อนำมาใช้งาน และจุดด้อยของแต่ละบุคคลเพื่อนำมาพัฒนา หลอมรวมสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จได้

9) กุญแจแห่งการเป็นผู้ให้ (The key of Giving and Sharing) คือ การรู้จักแสดงความยินดีกับผู้อื่น จุดกำเนิดของกุญแจดอกที่ 9 เกิดขึ้นจากกุญแจดอกที่ 1-8 เมื่อผ่านการยกระดับ จิต จนสามารถสร้างตน สร้างคน สร้างงาน ให้แข็งแรง มีจริยธรรมในตน มีศักยภาพ และสามารถช่วยเหลืองานของตนเองได้ จึงยอมรับและแสดงความยินดีในผลผลิต เพราะนั่นหมายถึงการพัฒนา มนุษย์ที่ประเสริฐและพึ่งตนเองได้อย่างสมบูรณ์แบบและเป็นที่ยอมรับของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

กล่าวโดยสรุปคือ ปรัชญากุญแจเก้าดอกเป็นปรัชญาที่สามารถนำไปใช้ได้จริงใน สังคมไทย และเป็นหลักในการพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามลำดับขั้นของกุญแจและ ยังสามารถใช้ตามบริบทสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมหรือเป็นแนวทางพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

การบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิต 6 ลักษณะกับปรัชญากุญแจเก้าดอก

จากการศึกษาและทบทวนพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธศาสนาบูรณาการ กับหลักปรัชญากุญแจเก้าดอก ส่งผลดังนี้

ตารางที่ 1 การบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธศาสนากับปรัชญาญาณแจ้งแก้ดอก

แนวจิต 6	จุดเด่น	จุดอ่อน	การปรับ พฤติกรรมด้วย ปรัชญาญาณแจ้ง แก้ดอก	ผลลัพธ์
ราคจริต	<ul style="list-style-type: none"> - มีความประณีต - ช่างสังเกต - เก็บข้อมูลเก่ง - วาจาไพเราะ - เก่งในการประสานงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีสมาธิ - ไม่มีเป้าหมายในชีวิต - ไม่มีความเป็นผู้นำ - ชี้แจงใจคน - ขาดหลักการ - มุ่งแต่บำเรอผัสสะทั้ง 5 	<ul style="list-style-type: none"> - ญาณแจ้งแห่งความเพียร - ญาณแจ้งแห่งปัญญา - ญาณแจ้งแห่งการสำรวจตน 	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดประสิทธิผลในงาน - มีปัญหาในการไตร่ตรอง - รู้จักการสำรวจตน
โทสจริต	<ul style="list-style-type: none"> - อุทิศตนในการทำงาน - มีระเบียบวินัยสูง - วิเคราะห์เก่ง - มีความจริงใจ - ไม่โลภ 	<ul style="list-style-type: none"> - จิตขุ่นมัว - ร้อนรุ่ม - ไม่มีความเมตตา - ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ - ใจร้อน หงุดหงิด - โกรธง่าย - ตัดสินใจกระทำการใด ๆ ว่างาม รวดเร็ว - พุดตรงไปตรงมา ชอบชี้ถูกชี้ผิด คาดหวังโลกจะเป็นดังที่ตนปรารถนา 	<ul style="list-style-type: none"> - ญาณแจ้งแห่งการสำรวจตน - ญาณแจ้งแห่งการคิดบวกและการให้อภัย - ญาณแจ้งแห่งภาวะผู้นำ 	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าใจสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบ - มีความเมตตา - รู้จักการให้อภัย - เกิดไอเดียใหม่ ๆ
โมหจริต	<ul style="list-style-type: none"> - นุ่มนวลอ่อนโยน - ยิ้มง่าย - ไม่ค่อยโกรธใคร - ไม่ฟุ้งซ่าน - เข้าใจง่าย - ไม่ค่อยทุกข์หรือเครียด - ไม่ทำร้ายใคร - ทำงานเก่งโดยเฉพาะงานประจำ 	<ul style="list-style-type: none"> - ดวงตาดูเศร้า - ไม่มีความมั่นใจ - มองตัวเองต่ำกว่าความจริง - หมกมุ่นแต่เรื่องตนเอง - ไม่จัดระบบความคิด - ไม่มีความเป็นผู้นำ - ขี้น้อยใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - ญาณแจ้งแห่งการคิดบวกและการให้อภัย - ญาณแจ้งแห่งการเป็นผู้ให้ - ญาณแจ้งแห่งปัญญา - ญาณแจ้งแห่งการยอมรับความหลากหลาย 	<ul style="list-style-type: none"> - คิดบวก - รู้จักคุณค่าในตน - มี Mindset - ยอมรับความแตกต่างทางความคิด

แนวจริต 6	จุดเด่น	จุดอ่อน	การปรับ พฤติกรรมด้วย ปรัชญาบุญแจ แก้ดอก	ผลลัพธ์
สัทธา จริต	<ul style="list-style-type: none"> - มีลักษณะความเป็นผู้นำ - เชื่อมั่นในตนเอง - มีความมุ่งมั่นสูง - ยึดมั่นแรงกล้าในบุคคล - มีความเชื่อและความศรัทธาสูง - เป็นคนจริงจัง - พุดมีหลักการ - รู้จักการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคมเพื่อสภาพที่ดีกว่าเดิม 	<ul style="list-style-type: none"> - หูเบา - ความเชื่ออยู่เหนือเหตุผล - ถูกหลอกลวงง่ายเพราะศรัทธา - ไม่ยอมรับความคิดเห็นต่าง - ไม่ประนีประนอม - มองโลกในแง่ลบ - คิดว่าตนเองเก่ง - ไม่ค่อยมีมนุษยสัมพันธ์ต่อคนรอบข้าง 	<ul style="list-style-type: none"> - บุญแจแห่งปัญญา - บุญแจแห่งการยอมรับความหลากหลาย - บุญแจแห่งการคิดบวกและการให้อภัย - บุญแจแห่งการสื่อสารและทักษะทางปัญญา 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ปัญญานำทางเหนือศรัทธา - เปิดรับความคิดใหม่จากการถูกวิจารณ์ - มองโลกในแง่บวก - รู้จักการเข้าหาด้วยวาจา
พุทธิจริต	<ul style="list-style-type: none"> - ชอบค้นคว้าแสวงหาความรู้ - เป็นคนมีปัญญาฉลาด - ใช้ความคิดประกอบด้วยปัญญาและเหตุผล - จิตอยู่ในปัจจุบัน - พัฒนาปรับปรุงตนเองเสมอ 	<ul style="list-style-type: none"> - เอาตัวไม่รอดเมื่อเจอพลังด้านลบ - ไม่มีความสามารถดึงดูดให้คนคล้อยตาม 	<ul style="list-style-type: none"> - บุญแจแห่งการคิดบวกและการให้อภัย - บุญแจแห่งการสื่อสารและทักษะทางปัญญา 	<ul style="list-style-type: none"> - คิดบวกเพื่อพัฒนาจิตให้มีพลังการขับเคลื่อน - มีทักษะการสื่อสารผ่านวาจา คือ การคิดก่อนสื่อสาร
วิตกจริต	<ul style="list-style-type: none"> - ละเอียดรอบคอบ - เจาะลึกในรายละเอียด - พุดเก่ง - จูงใจคนได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - จุดยืนกลับไปกลับมา - เอาเปรียบผู้อื่น - เห็นแต่ปัญหาแต่หาทางแก้ไม่ได้ - เปลี่ยนแปลงความคิดตลอดเวลา - มักตัดสินใจพลาด 	<ul style="list-style-type: none"> - บุญแจแห่งปัญญา - บุญแจแห่งการแก้ไขปัญหา 	<ul style="list-style-type: none"> - มีสติเพื่อพิจารณาตน - มีความจริงใจต่อตนเองและเพื่อนมนุษย์ - เพิ่มทักษะการเป็นผู้นำ

จากตารางที่ 1 ผู้เขียนได้วิเคราะห์จากจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละจริตทั้ง 6 ผู้เขียนมองว่าในส่วนที่เป็นจุดเด่นของในแต่ละจริตของบุคคล สามารถพัฒนาต่อไปได้เนื่องจากเป็นส่วนที่ดีอยู่แล้ว แต่ในขณะที่จุดด้อยของจริตทั้ง 6 จำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความสมดุลในชีวิต (Life Balance) ซึ่งผู้เขียนได้สังเคราะห์โดยการบูรณาการทั้งสองแนวคิดเพื่อสกัดมาเป็นผลลัพธ์ในการพัฒนาตนโดยนำปรัชญาบุญแจแก้ดอกมาปรับและเสริมในส่วนที่เป็นจุดอ่อนดังนี้

1) การปรับพฤติกรรมราคจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกโดยใช้
 คุณแจ้ดอกที่ 1 คุณแจ้แห่งความเพียร คุณแจ้ดอกที่ 2 คุณแจ้แห่งปัญญา คุณแจ้ดอกที่ 3 คุณแจ้แห่ง
 การสำรวจตน ผลลัพธ์จากการปรับพฤติกรรมราคจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกคือ
 ทำให้บุคคลเกิดประสิทธิผลในงาน มีปัญญาในการไตร่ตรอง รู้จักการสำรวจตน

2) การปรับพฤติกรรมโทสจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกโดยใช้
 คุณแจ้ดอกที่ 3 คุณแจ้แห่งการสำรวจตน คุณแจ้ดอกที่ 6 คุณแจ้แห่งการคิดบวกและการให้อภัย
 คุณแจ้ดอกที่ 7 คุณแจ้แห่งภาวะผู้นำ ผลลัพธ์จากการปรับพฤติกรรมโทสจริตบุรณาการกับหลัก
 ปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกคือ ทำให้เข้าใจสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบ มีความเมตตาและรู้จักการให้อภัย เกิด
 ไอเดียใหม่ ๆ ในการทำงาน

3) การปรับพฤติกรรมโมหจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกโดยใช้
 คุณแจ้ดอกที่ 6 คุณแจ้แห่งการคิดบวกและการให้อภัย คุณแจ้ดอกที่ 9 คุณแจ้แห่งการเป็นผู้ให้
 คุณแจ้ดอกที่ 2 คุณแจ้แห่งปัญญา คุณแจ้ดอกที่ 8 คุณแจ้แห่งการยอมรับความหลากหลาย ผลลัพธ์
 จากการปรับพฤติกรรมโมหจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอก คือ เกิดการคิดบวก รู้จัก
 คุณค่าในตน มี Mindset และสามารถยอมรับความแตกต่างทางความคิด

4) การปรับพฤติกรรมสัทธาจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกโดยใช้
 คุณแจ้ดอกที่ 2 คุณแจ้แห่งปัญญา คุณแจ้ดอกที่ 8 คุณแจ้แห่งการยอมรับความหลากหลาย คุณแจ้
 ดอกที่ 6 คุณแจ้แห่งการคิดบวกและการให้อภัย คุณแจ้ดอกที่ 4 คุณแจ้แห่งการสื่อสารและทักษะ
 ทางปัญญา ผลลัพธ์จากการปรับพฤติกรรมสัทธาจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอก คือ
 สามารถใช้ปัญญานำทางเหนือศรัทธา สามารถเปิดรับความคิดใหม่จากการถุวิจารณ์ มองโลกในแง่
 บวก รู้จักการเข้าหาด้วยวาจา

5) การปรับพฤติกรรมพุทธิจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกโดยใช้
 คุณแจ้ดอกที่ 6 คุณแจ้แห่งการคิดบวกและการให้อภัย คุณแจ้ดอกที่ 4 คุณแจ้แห่งการสื่อสารและ
 ทักษะทางปัญญา ผลลัพธ์จากการปรับพฤติกรรมพุทธิจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอก
 คือ เกิดการคิดบวกเพื่อพัฒนาจิตให้มีพลังการขับเคลื่อน มีทักษะการสื่อสารผ่านวาจา คือ การคิด
 ก่อนสื่อสาร

6) การปรับพฤติกรรมวิตกจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกโดยใช้
 คุณแจ้ดอกที่ 2 คุณแจ้แห่งปัญญา คุณแจ้ดอกที่ 5 คุณแจ้แห่งการแก้ไข้ปัญหา ผลลัพธ์จากการปรับ
 พฤติกรรมวิตกจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอก คือ ทำให้มีสติเพื่อพิจารณาตน มีความ
 จริงใจต่อตนเองและเพื่อนมนุษย์ เพิ่มทักษะการเป็นผู้นำเพราะการตั้งเป้าหมายทำให้รู้จัก
 กล้าคิด กล้าตัดสินใจมากขึ้น

บทสรุป

การบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธานุศาสนากับปรัชญาคุณแจ้แก้
 ดอกของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักวาล สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตเจริญปัญญาอีก

รูปแบบหนึ่งเพื่อให้ปัจเจกบุคคลสามารถสำรวจตน แก้ไข และพัฒนาตนเองได้ เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วบุคคลสามารถมีจิตอยู่ในตนได้มากกว่าหนึ่งจิตอยู่ในตัว แต่ขึ้นอยู่กับว่าจิตตัวไหนที่จะเด่นออกมา ด้วยเหตุนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเพิ่มการสังเกตพฤติกรรมและเข้าใจจิตตนเองเพื่อเป็นฐานคิดในการวิเคราะห์ในการใช้ปรัชญา การปรับจิตต้องเริ่มจากการควบคุมโดยผู้ที่มีความรู้เท่านั้นและต้องมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น วิทยากรที่มีความรู้ เพราะจะช่วยแนะนำให้การฝึกเดินตามแนวทางอย่างถูกต้องและผู้ฝึกจะได้ฝึกอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกมาภายนอก จนทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคม

เอกสารอ้างอิง

- ชำนาญ วรวิศมีเดือน และคณะ. (2562). พฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธศาสนา. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, (7)3, 766-778.
- พระครูใบฎีกาสุนทร โสภโณและคณะ. (2560). แนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, (10)2, 73-88.
- พระจินดา ฉันทมโม (สามเณร). (2558). *ศึกษาราคจริตในการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาในพุทธศาสนาเถรวาท*, (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. (2554). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยจันทบุรี.
- สถาบันพลังจิต ธรรมะ จักวาล. (2558). *หนังสือรวบรวมการอบรมรุ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สถาบันพลังจิต ธรรมะ จักวาล
- หัสติน แก้ววิชิต. (2559). *พฤติกรรมมนุษย์เพื่อการพัฒนาตน*. เอกสารประกอบการสอนสำนักวิชาศึกษาทั่วไป อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- อลิสลา ผลาพล. (2558). *การกำหนดเงื่อนไขทางจิตและพฤติกรรมการแสดงออกของมนุษย์ในสังคม*. (ศิลปนิพนธ์ศิลปบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์). คณะจิตกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์: มหาวิทยาลัยศิลปากร.